

11a JORNADA DE BONES PRÀCTIQUES DEL CRAI DE LA UB

De biblioteca a CRAI

#11jbpCRAIUB

Guió

**Unitat de Recerca. De les Creative
Commons a la creació de comunitats**

Júlia Castán i Ana Martínez

Centre de Recursos per a
l'Aprenentatge i la Investigació
UNIVERSITAT DE BARCELONA

#11jbpCRAIUB

Bon dia,

Som la Júlia Castán i l'Ana Martínez, en representació de la Unitat de Recerca.

Actualment la Unitat de Recerca la formem 6 persones, però en realitat som més que un club, dic que una unitat; perquè al llarg d'aquests quasi 20 anys hem anat creant comunitats i teixint xarxes amb moltes altres persones i institucions.

Des de la creació Oficina de Difusió del Coneixement, l'assessorament en drets d'autoria i Creative Commons a la UB i al CRAI ha estat una de les nostres senyals d'identitat.

Però sense l'existència dels Punts de Suport a la Recerca a cada CRAI Biblioteca hauria estat impossible estendre la pràctica de l'accés obert a totes les Facultats de la UB.

Col·laborem amb la UB a l'hora de redactar i implementar polítiques i gestionem els diferents ajuts per publicar articles i editar revistes, així com els acords transformatius aconseguits pel CRAI, el CSUC i la CRUE.

Amb el CSUC arxivem tesis i revistes als seus repositoris, i ara també dades. Dins del CRAI col·laborem amb un munt de sigles i només que segur que us sonen a tots i que anirem repassant en els propers minuts.

De l'accés obert a la Ciència Oberta:

La comunitat científica i acadèmica enceta el s. XXI definint l'estratègia del nou paradigma de fer ciència, centrat en augmentar la seva qualitat i impacte fomentant-ne la reproductibilitat, la interdisciplinarietat, l'eficiència, i la fiabilitat. Aquest nou paradigma l'anomenem Ciència Oberta, i abasta els següents punts:

- L'accés obert a les publicacions científiques i els treballs dels alumnes sempre que sigui possible, l'ús de llicències i la revisió per parells oberta.**
- Gestió de les dades de recerca seguint els principis FAIR: trobables, accessibles, interoperables i reutilitzables.**
- L'ús de programari obert.**
- Open Avaluation: Tenir un sistema d'incentius i recompenses basat no tan sols en la publicació de resultats, sinó també en les activitats que es duguin a terme al llarg del cicle de la recerca.**
- Coneixement obert i societat. Capacitar i fomentar la participació de la societat en la recerca i la innovació.**

Creem comunitat amb el CSUC: el 2010 es publica el Document marc del mandat d'accés obert de la recerca de les universitats de Catalunya

Creem comunitat amb la UB: Política d'accés obert a la Universitat de Barcelona, 2011. Actualització el 2019, Política institucional de la UB i la lliure difusió del coneixement, 2014.

De la via daurada a la via diamant

- 1. Les revistes que empren la via daurada acostumen a tenir unes tarifes de publicació (APC) que normalment assumeixen les institucions que financen la recerca. Així, el 2010, el Vicerectorat de Recerca de la UB (via la Unitat de Recerca del CRAI) fa la primera convocatòria d'Ajuts per publicar en accés obert de la UB. Aquest primer any se'n concedeixen 8 (uns 7mil €). L'any 2023 van ser 101 ajuts, 120mil €.**
- 2. Les revistes que empren la via híbrida ofereixen acords que transformen l'accés privatiu de les revistes de subscripció a accés obert mitjançant el pagament d'una tarifa. El 2021, la comunitat de la UB es beneficia dels acords transformatius que ofereixen les editorials via aliances amb consorcis (CRUE-CSIC/CSUC) o directament amb les institucions (UB-CRAI). L'evolució d'aquests acords abasten els descomptes sobre les tarifes de publicació, el mètode Subscribe to Open, o una xifra tancada d'articles en AO.**
- 3. Les revistes incloses a la via Diamant proporcionen accés obert lliure i gratuït als articles a través de les llicències Creative Commons sense cap tipus d'APC. Com a exemple, les revistes científiques de la UB RCUB.**

Creem comunitat amb Gestió de la Col·lecció perquè és la unitat gestiona els acords, amb PT perquè inclou la informació de les revistes que ofereixen aquest tipus d'acord, i els PSR perquè validen els articles que han gaudit d'un AT/Ajut i gestionen la inclusió al DDUB.

De la via verda en parlem a continuació:

De GREC a SIRA

4. A la UB, l'autoarxiu de documents s'inicia el 2007, amb la inauguració del DDUB. I com que per poder incloure un article al DDUB cal que abans estigui a l'aplicació Curricul@, el 2010 es crea la passarel·la entre el sistema d'informació i gestió de les activitats i els resultats de la recerca, el GREC, i el DDUB. Això significa que ja fa 15 anys que des dels PSR i la UR es gestiona el dipòsit de la versió correcta del document (versió preprint, postprint o publicada) i les metadades adients del registre.

Es crea comunitat amb l'Àrea TIC que és qui gestiona el GREC, substituït fa un any pel SIRA. Amb l'OGR qui és qui revisa la informació de producció científica a SIRA per tal d'assegurar que sigui completa, coherent, fidedigna, i d'acord amb les normatives establertes a la UB. Amb PT perquè els registres del DDUB estan inclosos al Cercabib, i des de fa 6 mesos gestionem el manteniment del DDUB de manera conjunta.

De Horizon 2020 a CORA.RDR

El programa marc Horitzó 2020 (2014-2020) va observar el Pla Pilot de Dades de Recerca en Obert, que requeria la creació d'un Pla de gestió de dades (Data Management Plan, DMP) seguint els principis FAIR i la publicació les dades associades a qualsevol resultat publicat. A partir de 2017, el Pla pilot desapareix per esdevenir la norma general de qualsevol projecte finançat. El 2021, el programa marc successor, Horizon Europe, fa obligatori l'elaboració d'un Pla de Gestió de Dades per tots els projectes que generen o reutilitzen dades.

Per tal d'oferir suport en aquest aspecte, el 2020 neix CORA. Catalan Open Research Area, Repositori de Dades de Recerca (a partir d'ara, CORA. RDR). Permet emmagatzemar datasets tot mostrant les metadades descriptives i permetent la descàrrega dels fitxers corresponents. Inclou l'eiNa DMP, per crear, revisar i compartir plans de gestió de dades que compleixin els requisits institucionals i dels finançadors.

Creem comunitat amb la UB: PDI i Estudiantat

De Refworks a Zotero

El 2013 el CRAI de la UB presenta el substitut del gestor bibliogràfic Refworks. Mendeley passa a ser el programa de referència per les institucions membres del CSUC. El 2021, el personal que fa formació a les biblioteques del CRAI constata l'empitjorament gradual dels serveis Mendeley i comença l'oferta de formació en Zotero, un programari de gestió de referències lliure i de codi obert (d'acord amb els principis de Ciència Oberta). En no tenir cap nexa amb la UB, i no disposar de la versió de pagament, la capacitat d'emmagatzematge es pot augmentar vinculant gratuïtament el compte amb un servei al núvol, com OneDrive.

Creem comunitat amb la UB: PDI i Estudiantat

#11jbpCRAIUB

RCUB és el portal que allotja les revistes científiques editades per al UB. Durant molts anys ha estat gestionat per la Unitats de Projectes, i a finals del 2021 es va traslladar a la Unitat de Recerca.

RCUB està construït amb el programari lliure OJS que s'adapta a les necessitats de les diferents revistes i persones editores. Cada revista hi pot estar enllaçada, allotjada o utilitzar el sistema de gestió editorial integrat.

El CRAI dona assessorament en l'ús d'aquesta eina, així com en altres aspectes com al indexació i les polítiques editorials i d'accés obert. També gestiona el repartiment dels ajuts econòmics convocats per la UB per a l'edició de revistes científiques.

Des de fa poc també vetllem pel compliment de la Normativa de Revistes Científiques de la UB, una normativa per establir uns estàndards mínims de qualitat en les nostres revistes, i en la que es va col·laborar en la seva redacció.

#11jbpCRAIUB

Seguint amb les revistes, la tasca del CRAI no s'atura a RCUB, sinó que també s'estén a RACO, el repositori del CSUC que recull les revistes Catalanes en Accés Obert.

Bona part de les revistes vinculades a la UB hi són presents gràcies a la tasca diligent de les diferents persones de tots els CRAI Biblioteques que introdueixen els números.

Des de la Unitat de Recerca ens ocupem de coordinar-ho i trobar maneres d'entrar dades de manera més fàcil.

Les tesis doctorals també s'han anat arxivant al Dipòsit Digital de la UB i al TDX del CSUC.

Gràcies a les campanyes de digitalització i al CEDI s'han pogut posar en accés obert també tesis antigues i revistes mortes.

RACO i TDX no són atribucions de la Unitat de Recerca des dels seus inicis però ara hi estan plenament integrats.

I fins aquí la nostra presentació, moltes gràcies per la vostra atenció i espero que no ens hàgim passat del temps.

11a JORNADA DE BONES PRÀCTIQUES DEL CRAI DE LA UB

De biblioteca a CRAI

#11jbpCRAIUB

Moltes gràcies per la vostra atenció!

CRAI

Centre de Recursos per a
l'Aprenentatge i la Investigació
UNIVERSITAT DE BARCELONA